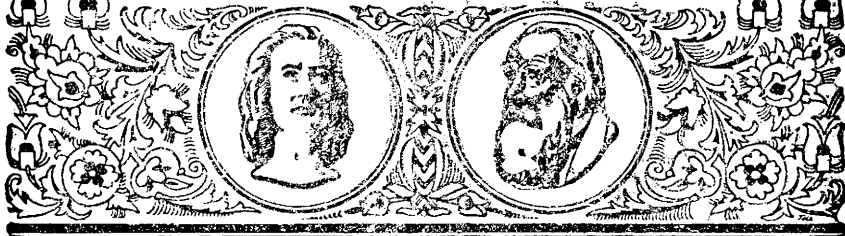

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Meghívó.

A Dávid Ferenc-Egylet tisztelt tagjait ezennel van szerencsém meghívni folyó évi november 28-án délután 1/24 óraker Kolozsvárt tartandó *közgyűlésünkre*. Kérem és várom, hogy minél többen jelenjenek meg. Szükségünk van egymás biztatására és erősítésére, mert a napok sulyosak, az életviszonyok nem kedvezők. Nekünk bizalommal kell lennünk a jövő iránt. Nekünk biznunk kell tagtársaink és híveink áldozatos buzgóságában, mert még ha az anyagi viszonyok nehezek volnának is, ami fájdalom úgy van, lélekben erőseknek, kitartóknak és egymás bátorítására elszántaknak kell lennünk. Védenünk és erősítnünk kell dicsőséges multa tekintő Egyletünket. Egységben van az erő s aki ez ellen vét, hűtlen lesz Dávid Ferenc lobogójához.

Közgyűlésünknek egyik fontos tárgya a revideált Szabályzat megállapítása lesz s ezzel kapcsolatban megfelelő határozatok és intézkedések.

Egyben kérem a fiókegyletek elnökeit, illetőleg titkár fiait, sziveskedjenek évi jelentésüket, számadásaikat és esetleges javaslatokat november 15-re beküldeni.

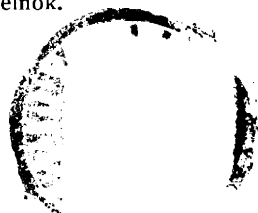
Kolozsvárt, 1931 október 26.

Dr. Boros György,
ügyvezető-alelnök.

Vári Albert ur

Loco

Str. Al. Vlăhuță 6 [Bolyai-u.]

Küzdelem.

Irta: borosjenői Szegedy Márta. Budapest.

**Donagolva, sikoltva, jajgatva,
Déres befűk hőmpölyögnek felém
És én állok, mozdulatlan állok
Gunyos igazságok görnyedő hegyén.**

**Dörös az ég, izzik a lég,
Súvit a szél, éget a láng,
Szalad a gyáva, feszül az agy,
Ember! az élet bús foglya vagy!**

**Bágyadtan, féltősen, zokogva
Emberkezek nyulnak énfelém
S én állok, megtörtén állok
A szédítő meredek peremén.**

**Nem látok semmit, nem nézek senkit,
Undorodva érzem, hogy ember vagyok,
Tefeteflenségem kínzó fájdalomában
Hívány életemért vadul dacolok.**

**Előttem a mélység, hátam mögött fertő,
Felettem sőtéfen komor az ég
S én állok, szilárdan állok,
Egy lépés – s elrejt a hívó szakadék.**

**Démoni világ, bűnösen jó világ
Kacag s csilingel felém
S én tántoríthatatlan tisztaságban állok
Bizó akaratom hívó erején.**

.....

Közgyűlési megnyitó beszéd.

Van szerencsém a közgyűlés tisztelt tagjait hitrokoni érzelmeikkel üdvözölni.

Mielőtt tanácskozásunkat megkezdenők, engedjék meg nekem, hogy szíves figyelmüket egy-két percig igénybe vegyem.

Nem akarok szólni a mai közgyűlés tárgysorozatába felvett kérdésekről. Azok az egyházi és iskolai közélet egy évi mozzanatait ölelik fel: nem foglalnak magukban semmi különöst és rendkívülit. Különben is a tárgyalás rendjén mindenki felszólalhat, közölheti gondolatait, hogy a közgyűlés formába önthesse a hozandó határozatokban kicsiny körünk közvéleményét. Amiért én egy-két percre szót kértem, az egyfelől egész unitárius egyházunk súlyos és komoly aggodalmat keltő anyagi helyzete; másfelől a lelkekben titokban élő, mérgező s azért kivédhetetlen meghasonlás szelleme.

Ha valakinek fejében az a gondolat villanna meg, hogy: hát mi közünk nekünk, kolozsdobokai egyházkörnek, melynek meg van a maga törvényelőírta teendője, mindezekhez, annak azt felelném: nem akarok én a felvetett gondolatokra határozatot hozatni, csupán a lelkeket szeretném hangolni, hogy érezzék meg a mi egyházunk nagy szükségét, mert lehetetlen, hogy ne fájjon a tagoknak, ha betegség kinozza a szervezet középpontját.

A kíméletlen szigorral végrehajtott agrár-reform, ennek következtében igen jelentékeny bevételi összegek hiánya, az államsegély jogtalan megtagadása, illetőleg szomorúan nevetséges összegben való utalványozása, sőt azoknak tervbe vett igen jelentékeny redukciója olyan nehéz helyzetbe sodorta az egyházat, amilyenre a mai nemzedék csak az egyháztörténelemből tud példákat. Már-már az unitárius gondolatot reprezentáló intézményeink létének gyökeréig ér a baj. Sőt egyik intézetünk egyik ágának megszüntetését kénytelen volt a főhatóság kimondani. Az ötvenes évek szorongattatásai között leg-
lelkesebb vezetőink lelkét kinozta már a gondolat, hogy mi lesz velünk, ha egyházi autonómiánk ereje már lehanyatlott s csak a múlt emlékeként él és ha nem tudjuk előteremteni azokat az anyagi eszközöket, melyek intézményeink fenntartására szükségesek?

Kihez fordulhatott volna az egyház vezetősége egy ellenséges világ közepette máshoz, mint a hívők áldozatos lelkéhez? És ahol legnagyobb volt a szükség, ott volt legközelebb az isteni gondviselés: megáldotta a hiveket a hűségnek és az égő áldozatnak szent lelkével. Az a nemzedék hozzá nőtt és felemelkedett annak a sötét és tragikus korszaknak nagy feladataihoz és a súlyos kereszt terheihez.

Félek feltenni a kérdést: vajjon a jövő történet írója mit fog megállapítani a mi nemzedékünk magatartásáról? Ha belenézünk a lelkünkbe s mi magunknak bizalmasan feltesszük a kérdést: megtettünk-e mindent, ami tőlünk telt vallásunkért, intézményeinkért, lelkünk nyugalmáért, vajjon felelhetnénk-e őszinte lélekkel egy megnyugtató és határozott igennel?

A másik nyugtalanító mozzanat, amit szóvá akarok tenni, az a titkon és ellenőrizhetetlenül bujkáló, a lelkeket rontó és megfertőző meghasonlás szelleme, amely hol itt, hol amott felüti fejét s mindenütt csak egyenletlenséget és bizalmatlanságot szül, megtartás és építés helyett rombol, ösztönzés és munkára serkentés helyett csüggeszt, szervezés és erősítés helyett zilál és bomlaszt. Nem tudom és nem is keresem e beteges tünetnek az okát. Ha egyéni, önző érdekek huzódnak meg mögötte, akkor az az individuális törtetésnek egy sajánsajnálni való, szálnalmas formája, mely többre becsüli a saját önző érdekeit egyházunk hitéleti és kulturális előhaladásánál, kitörölhetetlen foltot és árnyékot vet a forrás lelkére és jellemére. Ha egyházi közállapotaink és életünk javítása a célja, akkor a legjobb esetben is egy rosszul választott és hibás eljárási mód, amely komoly kétségeket támaszt a forrás ítélőképessége felől. Minden

esetben azonban olyan harcolási mód, amely nem keresztényi és nem unitárius. És messze távol áll a jézusi etika szeretet-parancsától.

És távol áll a létfentartás ösztönös sugallatától is. Nincs nekünk elég bajunk, melyeket özönével zudit ránk kisebbségi helyzetünk, nemzeti és felekezeti szempontból egyaránt? Nem vesszük észre, hogy más magyar felekezetek az öntudatra ébredés friss lendületével gyürköznek nemzetvédelmi és hitelesítő munkára? Hát saját magunkat kell nekünk a falakon belül marcangolnunk? Nem kellene-e inkább a veszély ösztönös érzésében szeretettel összebujnunk és közös erővel, egységes lélekkel szántogatnunk és forgatnunk az unitárius ugart? Hát teljesen elvesztettük volna erkölcsi és szellemi tájékozódásunkat elhivatásunk felől?

Tisztelendő közgyűlés! Azt hiszem, hogy ezek a keserű szavak a közgyűlés egyetlen tagjára sem vonatkozathatók. Hogy mégis szabadságot vettem magamnak ezek elmondására, oka az, hogy bármelyikük találkozhatik az unitárius közélet porondján ilyen disszonáns hangokkal és megdöbbenő kezdeményezésekkel. Számot akartam adni arról, hogy milyen gondolatokat váltanak ki ezek lelkemben s hogyan értékelem gyakorlati magatartásunk irányítása szempontjából. Ugy vagyok meggyőződve, hogy egyházunk és az unitárius gondolat érdekében való volna, hogy Önök is úgy ítéljék meg e szomorú jelenséget. Mert a helyes értékelés megcsillanása megadja majd gyakorlati magatartásuk irányvonalát.

Egyetlen mozzanat van egyházunk életében, mely nemcsak megnyugtató, hanem egy jövő fejlődés biztató lehetőségét nyújtja s ez a *székelykereszturi földmives iskola szervezése* s a jövő iskolai évtől működésbe indítása. Én ettől az intézettől nagyon sokat várok. Várom székely népünk gazdasági kulturájának emelését s vagyoni boldogulásának és jólétének megalapozását. Vallásos lélekkel a gondviselés munkáját kell látnunk abban a tényben, hogy amikor egyházi életünk minden területén csak a leépítés rémével találkozunk, legalább itt, ezen az egy területen az építés munkáját végezhetjük.

Ezek után üdvözlöm a közgyűlés mélyen tisztelt tagjait s táncskozásunkat megnyitom.

A kolozsdobokaköri közgyűlésen elmondotta:
Dr. Gál Kelemen.

.....

Az Unitárius Nők Szövetsége előadássorozatának programja: *November 4.* Kovács Dezsőné: Uj idők, uj emberek. *November 11.* Brósz Ilona: A társadalmi berendezés új formái. *November 18.* Dóczyiné Berde Amália: Hogyan kapcsolódik a népművészet életünkbe. *November 25.* Velits Zoltánné Br. Jósika Marianne: Szociálpolitikai intézmények célkitűzései. *December 2.* Dr. Sulyok Istvánné: Szociálpolitikai eredmények. Az előadások az Unitárius Kollégium dísztermében, mindig szerdán délután 6 órakor lesznek. Minden érdeklődőt szívesen látunk.

A temetőben.

Most van a nap lemenőben,
Itt vagyok a temetőben.
Egy vasárnap nyári este,
Ép az utam arra vitt be.
Megállok egy új sirhantnál,
A szép nyári alkonyatnál.
A sirhanton hervadt rózsák,
Elnémultak itt a nóták.
Dalos lány volt a lakója:
Szomorúság van azóta.
Hej, sokan megsiratták őt,
Gondozták a temetőt.

Most meg itt áll apám sirja,
Mintha lelkem újra sirna.
Mert e földhöz te kötöttél,
Maradjak a göröngyöknél.
Részemre ezt láttad jónak,
Engedtem a hívó szónak.
— Nem akartam messze menni,
Csak e honnak fia lenni.
Lenni dicső nevű magyar,
Míg a sirhant el nem takar...
Takar így majd szántó-vetőt,
Gondozták a temetőt.

Tovább megyek, másik sirnál
Megállok a feliratnál.
Négygyermekű édes apa
Eltemetve az van oda.
Bus özvegye, négy gyermeke
E sírkövet emeltette.
S a kegyelet sírkövére
Új koszorút font föléje.
Míg olvasom föliratát
És nézem a koszoruját,
Hálaérzet egyre nőtt,
Gondozták a temetőt.

Rám borult az esti homály,
Emlékimet viszem tovább.
Tovább megyek, hív az élet,
Ami egykor itt ér véget.
Ezer emlék, tenger bánat,
Sirok fölé vissza járnak.
S hol kegyelet-könnyet sirnak,
Ott virágok mindig nyílnak.
Míg más helyen besüppedt sír,
Ott feledés csontkeze ír.
Virág helyett vad dudva nőtt,
Gondozták a temetőt.

*

„Boldog idők szemfedője,
Szülőfalum temetője.“

Benczéd.

Izsák Domokos.

Beszámoló

**a tanítók és tanítónők részére rendezett tanfolyamról,
mely a nagyenyedi Beiflén-gimnáziumban 1931 aug.
15-től aug. 27. déli 12 óráig tartatott meg.**

A megnyitón imát mondott Juhász Albert vallásstanár, a tanfolyam rendezésének célját ismertette Csefő Sándor tan. képző igazgató. A tanfolyam hallgatóit Ilyés Gyula ref. egyh. ker. felügy. üdvözölte.

A hallgatók száma 54 volt, kik közül 47 ref., 7 unitárius. Névszerint: Kiss Dénes Kőkös, Gál Jenő M. Zsákod, Fazakas Sándor Székelykeresztur, Ajtay József Rava, Péter Margit Dicsőszentmárton, K. Nagy Irma Ikland és Simon Anna S. Kőröspatak.

Előadók: *Vásárhelyi János* püspök h. 2 óra.

A keresztény aktivitás programja.

Juhász Albert vallástanár 6 óra.

A Heidelbergi káté gondolat menete, a vallástanítás anyaga, célja, tanterve. Mintatanítás: a gutaütött meggyógyítása, Jézus hatalma a bűn felett.

Unitárius egyháztörténelem az erdélyi fejedelmek korában.

Csifó Salamon teológiai vallástanár 10 óra.

Unitárius egyháztörténelem I. Lipót, III. Károly és Mária Terézia idejében.

Az alkotmány, szervezeti törvény, hitvallás, kijelentés s ezek tanításmódja, Isten létezése, szerepe, az ember viszonya Istenhez, Isten személye s a világhoz való viszonya, Jézus tanításai, személye és jelentősége, szentlélek, egyház, örök élet hite, tevékenység az egyházközségben egyénileg és gyülekezetileg.

Jancsó Sándor tanár 4 óra.

Egyháztörténet: a fegyveres vallásüldözés kora kezdettől 1540-ig, Rudolf trónralépéséig történt események. Rudolf ideje, a jezsuiták, Basta, Bocskay. I. Lipót, a gályarabság és annak irodalma.

Zalányi István tanár 4 óra.

Pedagógia: Stoy, Ziller, Rein, Spenczer személyiség pedagógiája: Linde, Schneller, Katorp, Förster... fizika kísérleti lélektan, kísérleti pedagógia, állampolgári nevelés, nemzeti nevelés, pedagógiai naturalizmus, az új iskola.

Pădurescu román tanár 4 óra.

Román irodalom: Eminescu, I. Creanga, I. Slavici, Nicolae Gane din Moldova, I. Luca Carageale, Vranca, D. Zamfirescu, Alexandru Vlahuța, Gh. Coșbuc.

Dr. Gardu Kálmán és dr. Harmath János 2 óra.

A szövetkezés eszméje, célja. Mi a tanító feladata a Hangya szövetkezetek szervezésénél.

Dr. Kristóf egyetemi tanár 4 óra.

Magyar irodalom történet: a magyar irodalom legújabb fejlődése. Ady és Petőfi költészete, a magyar dráma fejlődésének kiemelkedőbb mozzanatai. A magyar líra, széppróza, a kritika fejlődése.

Csefő Sándor tan. képző igazgató 3 óra.

Fizika: Röntgen sugarak, Rádió. A világ egyetem.

Elekes V. tanár 3 óra.

Történelem: Erdély történelme, mint a változások sorozata. Erdély középkori történelme. A XVIII. század története.

Veress Gábor zenetanár 2 óra.

Templomi énekeink ritmusa, népdal a műzenében.

Dezső Dénes tanár 2 óra.

Gazdaságtan: Általános állattenyésztés, keresztezés, apró állatok megválasztása.

Petrovai Tibor 2 óra.

A hitelszövetkezetek megalakulásának fontos. Ügyvezetés.

Ivan Domnariu 2 óra.

Román mintatanítás: a főnevek neme, fogalmazás.

Felméri Sándor s. tanár 3 óra.

Kimutatás: A határozott és határozatlan névelő. Alanyi és tárgyias igeragozás. Mese: a nyúl és a süni.

Lőrinczi Ferenc tanító 2 óra.

Kimutatás: Fogalmazás készítés a II-ik és IV-ik osztályban a fürdésről.

Pongrácz I. 2 óra.

Ének: Ennek tanítása. Mintatan: Oh seregek nagy Istene.

Baranyai K.-né 3 óra.

Kézimunka: Művészi kötés, bársony vasalás.

Rapp Károly 3 óra.

Kézimunka: Drótból különféle tárgyak.

Rapp Károly 2 óra.

Testgyakorlat: A testnevelés és keersztül vitelének besosztása. Élettani méltatása, pedagógiai megvilágítása. Svéd, német és dán rendszerű gyakorlatok végeztetése.

Kovácsi Pál 2 óra.

A modern rajztanítás. Mintatanítás a II. osztályban.

Elekes Viktor 1 óra.

Az iskolai törvények ismertetése.

Dr. Gardu Kálmán 1 óra.

A Bethlen-kollégium története.

A tanfolyam augusztus 27-én d. é. 11 órakor ünnepély keretében fejeződött be. Szívemet hozzád emelem elhangzása után Vásárhelyi János hüspökhelyettes mondott imát és beszédet. A hallgatók nevében Péter Albert Héderfái tanító köszönte meg a főhatóságoknak a tanfolyam megszervezését, az intézet vezetőségének a szeretetteljes és bánásmódot, jó és izletes testi ellátást, továbbá a mai időben ritkaság számba menő udvariaságot.

Ezután következett az alkalmi vegyeskar: „Szállj szívünkbe szent igazság“ című Hymnusza, melynek befejezése után Juhász A. vallástanár záróbeszéde és a bizonyítványok kiosztása következett. Záróének: Tebenned biztunk eleitől fogva.

A szellemi táplálék után következett egy olyan bucsú ebéd, melyhez hasonlót sok felekezeti tanító csak álmában lát, de itt sem tudja megkóstolni, mert idő előtt felébred.

Társaskirándulásaink: A Hangya központhoz, Fischer—Ambrózi-féle telephez. A Detonata, Tordai-hasadék, Maros-újvári sóbánya, mindmegannyi kedves emlék fog kíséрни göröngyös, szüros itthoni utazása inkban.

Rövid két hét, de ez alatt feledtetni tudták velünk a súlyos gondokat. Tudásunk bővült, hitünk erősödött s így szilárdabb elhatározással fogunk a küzdelmes munkához, reméljük sikeres lesz az eredmény. Ehhez a biztatást a fő forrásból kaptuk, mely ezt a tanfolyamot szeretettől vezéreltetve megszervezte és módját találta annak, hogy teljesen ingyenes legyen. Örök hála és köszönet érte.

Kiss D.

Leányaink sorsa.

Az unitárius papnék közreműködésével szolgálatban levő pár száz leányhoz levelet küldöttünk az év elején. Kezüket kéresték és igyekeztek megfogni a kedves papnék. Volt is eredménye, de ezt az apostoli mentőmunkát nem lehet elég sokszor ismételni.

Hogy milyen veszedelemben forognak a városon szolgálók, különösen Bukarestben s általában a Regátban lakók, arról a Bukarestben megjelenő „Egyházi Ujság” 21. számából átvett alábbi cikk bő tájékoztatást nyújt.

A cikket s magát az ujságot is melegen ajánlom lelkészeink figyelmébe.

Dr. Boros György, püspök.

Az erdélyi falvak regáti kitelepülőinek nagy tömegéből nap-számos és cseléd válik. Az itteni élet tűzkeresztiségét számukra a gonosz, kizsákmányoló munkaadókkal és gazdákkal való első összetűzésük s a rendőrséggel való megismerkedésük jelenti, amiket nagyon kevésnek van szerencséje kikerülni. Innen kezdve aztán rohamosan olvadnak be azon városi proletáriátusba, amely a Regátban speciális nemzeti proletáriátusnak volna nevezhető. A románság nagy tömegeinek ez csupán átmeneti állapot, csak a mieink számára válik életsorssá. Apró kenyérérdekeik ösztönös védelméből következik, hogy idegen származásuk hátrányain könnyítendő, szinte kivétel nélkül, a többségi népből keresik élettársukat, akivel „összeálljanak”. Ezen a réven gyermekeik feltétlenül orthodoxok lesznek már a „Maternitate“-kban, mely szülészeti kórházakat és gyermekmenhelyeket rendszeren orth. társ. egyesületek tartanak fenn és ez gyermekeik számára a jobbik sors; a rosszabb az, ha az uccán maradnak, amikor a szülők külön válnak. Proletár-házasságok u. i. nem szoktak tartósak lenni. Eredeti hitfelekezetükhöz, attól kezdve, hogy megindultak a lejtőn, a beleszületésükön kívül hovatovább semmi nem köti. Templomba nem járnak, de azért van vallásuk: az ucca tömeg-hite. Ez a babonákból összegyülemlett bizonytalan lelki valami, ami sejt egyet s mást az ég felett és föld alatt, de a kereszténységtől mérhetetlenül messze áll. Társadalmi életük az uccán, köztereken és a korcsmában folyik. Sovén környezetük hangos hazafisága egy-két korcsmai vereség után lelkükben a megbujó nemzeti

közönyösséget váltja ki. Elenyésző, kevés az olyan, aki cseléd- és munkássorsban is tisztességben és hűségben megmaradva, tiszta családi életben, elvesztő lelki károk nélkül érkeznék meg életének végére.

Az ügyesebbek, élelmesebbek és ambiciózusabbak azonban a fenti csoportból tekintélyes számban és hamar elkülönülnek és amint felteszik az első gallért, illetve felhúzzák az első selyem harisnyát, két éles iker-típussá formálódnak:

„Janoş“, a bolti szolga, üzleti kifutó, banktakarító, urasági inas, stb., stb., a „szaladj János, rohanj János-magyar“ egyik regáti változata. Szorgalmas, megbízható, mindenre alkalmas. Egyelőre nincs neve, nincs neme, amíg majd esetleg „Domnu Ion“-ná nővi ki magát s egy később megrajzolandó típusban ismerjük fel újra.

„Gulaş Julişca“, a női megfelelője. Szobalány, bonne, kiszolgáló, stb., stb. Nyitva előtte az ut a perzsaszőnyeges lakástól a venerás kórházban, amilyen a szerencséje és ügyessége... Egyek „Janoş“-sal abban, hogy mindenek előtt évről-évre kevesebbet és rosszabbul beszélnek magyarul, az „Universul“-t olvassák vagy semmi mást; szülőföldjükre hova-tovább csak sátoros ünnepeken gondolnak és Jánossal soha-soha nem találkoznak, mert kölcsönösen többre néznek, mint aminek látják a másikat...

.....

A székelyszentmihályi Egyházköri közgyűlésről.*

Gyönyörű idővel köszöntött be folyó év július 14-ike. Kasza, sarló megindult már, az ő éltet adó mankóján. Hogy egy évnek fáradtságos munkája után arassa le a diadalmat E földön minden élő ember által nélkülözhetetlen, áldott buzakalászt. Hogy újból meglehessen a mi imádságunk, a mi mindennapi kenyerünk.

De e napon mégis sokunknak kezében elpihent a kasza, elpihent a sarló. Hogy sokunk által soha sem látott és sokak által 30 év óta nem látott ünnepélyen testben és lélekben megjelenhessünk.

Nevezett nap, már egy-két héttel azelőtt, ünnepi köntösben öltözve emelkedett ki a többi hétköznapok egyhangu sorából. Gondolatban, érzésben már egy-két héttel elébe mentünk e kiemelkedő napnak, hogy sebzett lelkünk őszinte szeretetével hívjuk és vezessük be. Valami „Hozsánna“-félével óhajtottuk volna köszönteni. És hogy miért tartottam én e napot annyira lélekemelőnek, e kérdésre a feleletet az alábbi esetek adják meg.

— A háboru ideje alatt, amikor a fronti szolgálatból fölvál-

* A fent leírt közgyűlés és lefolyása ismeretlen előttünk, de meg vagyunk győződve, hogy a lelkek szeretetben való egyesülése nem hidegségből vagy közönyből, hanem talán csak feledékenységéből, a helyzet meg nem értéséből kifolyólag maradt el. Ebből a szempontból közöljük le ezt a cikket, hogy más közgyűlésekre tanulsággal szolgáljon. (Szerk.)

tottak, hogy egy pár napig pihenőben legyünk, nekünk is szoktak Istentiszteletet tartani. Mi, unitáriusok oly szétszórtaan voltunk, hogy számításba sem jöhettünk. Ezért, ahol én voltam, soha sem tartottak Istentiszteletet a mi vallásunk szerint. Megvallom őszintén kissé árvának, elhagyatottnak éreztem magamat. A többiek az ők vallásuk szerint imádkoztak.

En is jogosnak éreztem magamat arra, hogy az én hitem szerint imádkozzam. Ez azonban föltűnt a körülöttem levő társaimnak és azt kérdezték: Te milyen vallásu vagy? Én nyugodtan feleltem, hogy „unitárius vagyok”. Voltak olyanok, kik újból kérdezték, hát az milyen vallás? Sértett a kérdés, hogy még vannak olyan emberek, kik nem tudják, hogy unitárius vallás is van. Később a háboru zivatarai között orosz fogságba kerültem és ott voltam addig, míg a bolsevizmus forradalmi hullámai kicsaptak. Ekkor úgy éreztem, hogy tán sikerülne valahogy hazajönni. Ez a tervünk, egy néhány társammal együtt, leirhatatlan szenvedés és nélkülözések között, sikerült is. De utközben sokszor be kellett térnünk az orosz civilekhez élelemszerzés végett. Akkori időben még az oroszoknál erős vallásos szellem uralkodott. Mit, szerintem, inkább elvakításnak, mint vallásnak lehetett nevezni. T. i. a lakosság szobáinak falai körül voltak aggatva, általuk szentnek hitt képekkel, mely képek közt volt olyan is, amelyet csakugyan nem lehetett szentnek nevezni. Mert akiről azok a képek fel lettek véve, még akkor is éltek és hajszolták bele az emberiséget a vérfürdőbe. De mindegy, nekik szent volt. És ezek mindenikének egy-egy imát kellett mondani, mielőtt ettek volna, mert azt hitték, hogy ha valamelyik kimarad a tiszteletből, az meg fogja tagadni tőlük az Isten áldását.

Általában véve, nem voltak rossz lelkű népek. Mert élelmükből nekünk is adtak. De minden esetre megvárták, hogy úgy imádkozzunk, mint ők. Én azonban soha sem tudtam erre rászánni magamat. Mely magatartás újabb megjegyzést vont maga után. És kérdezték ők is, hogy milyen nemzetiségű vagyok és milyen vallásu. Mikor a kérdésekre feleletet adtam, (persze nem hitték, hogy mi kulturnépek vagyunk), összenéztek. És az egyik bölcselkedő orosz mondta a többieknek: „nó látjátok ezek azok a poháné-poháné népek (szóval: pogánynak nevezett), akiről a háboru alatt annyit beszéltek, hogy még emberevő pogányok is vannak. Lehet, hogy ez is azokhoz tartozik.” Én azonban magyarságomnál és vallásomnál fogva, annyira fölül éreztem magamat e megjegyzésen, hogy még bosszankodni sem tudtam rajta.

De mégis fölteszem a kérdést: Lehet-e az a mély tó, vagy tenger, mely évek multával ki ne apadna, ha abba valahonnan új víz nem buzogna? Alig hiszem. Az ember hosszú évek alatt idegen és kényszerült környezettől körülvéve s még hozzá, ha lelki bánatmai is vannak, megmaradhat-e hite épségében? — bizony nehezen.

Az egyházköri közgyűlés és ünnepély alatt, a látottak és hallottak nyomán, a jelenvoltak lelke megtelhetett vallásunk iránti érzés-

sel és szeretettel. Az érző lélekre nagy hatással volt, mely hatástól felmelegülve, elvontult lelki szemeim előtt a mult szomorú emléke. És azokból, kik hitemben bántottak, szerettem volna nehányat fülön ragadni és ide állítani — íme, nézd meg, hogy kik vagyunk.

Ilyen érzések között tartott az ünnepély egészen az estélig órákig. Ekkor került sor rá, hogy a fehér asztalnál is megjelenhesünk. Mi, mint az Egyház presbiterei és tagjai, úgy gondoltuk, hogy ez a hely az, ahol a lelkünk szabadon ölelkezhetik a mi vezetőink lelkével. Mi úgy gondoltuk, hogy ez a hely az, ahol a mi ismert *lelki fájdalomainkra balzsamot hintenek*. Mi, kik itt élünk az unitárius világszélien, a „végváron“, mi vártuk e pillanatot, mint beteg az orvosokat, aki még reménykedik, aki még élni akar. Hogy ha az egyik orvos nem, de a másik fölfedezi a bajt, utat, módot talál rá, hogy hogyan lehessen gyógyítani. Mi úgy gondoltuk, hogy köszöneti fogjuk egy újabb 30 évre vezetőinket és hűséget ígérve egyházunk iránt: törekedünk arra, hogy a végvár békéjét helyreállítsuk, hogy maradjon meg lelkünkben az az édes gyermekkori emlék a konfirmációból, amely így hangzik: „Hiszek egy Istenben, a mindenható Atyában“. — De sajnos erre nekünk alkalom nem adatott. Mintha mindenki megfélekedett volna arról, hogy itt fájó érzések vannak, vagy tán mindenki félt bontogatni a még fájó sebet, gondolva, meggyógyul az úgy is.

Mi vártunk, vártunk valamit egész az ünnepély végéig. Itt érzéseimhez és érzéseinkhez megint őszinte kell hogy legyek, mely azt sugta: hogy az ünnepélyről egy kissé csalódott szívvel távozzunk.

Bencéd.

Izsák Domokos.

.....

Egyházi hírek.

Rovatvezető: ÜRMÖSSI JÓZSEF.

Egyházi főtanácsi gyűlés. Folyó évi egyházi főtanács ideje november 29. és következő napjaira tüzetett ki.

„**Brassai-serleg**“ felavató ünnep. Lapunk októberi számában röviden megemlítettük, hogy a Budapesti Brassai Ifjúsági Kör serlegavató ünnepet rendezett október 4-én. Az ünnepségekről részletesebb tudósításban az alábbiakban számolunk be:

Az ünnep október 4-én este 8 órakor kezdődött az Országos Kaszinó nagytermében és meghitt, bizalmas, hitrokoni és baráti találkozója volt Budapest és környékén lakó unitáriusoknak, kik igen szép számban gyűltek össze az ünnepségre s nagy szeretettel és melegséggel vették körül a főpásztort. Unitárius nagyjaink és vezető embereink közül ott voltak: Józán Miklós püspöki vikárius, Dr. Mikó Ferenc helyettes államtitkár, Br. Dr. Daniel Gábor, Dr. Tóth György kuriai bíró, Dr. Nyiredy Jenő, Dr. Kozma Jenő, Dr. Csiky Gábor lelkész, Barabássy István táblabíró, Barabás István lelkész, Dr. Zsakó

István, Dr. Mikó Miklós, Vitéz Dr. Nyiredy Géza és még mások, 100-nál több számban. Az estélyt, Brassai Sámuel nagy nevéhez méltóan, megtisztelték megjelenésükkel Dr. Ripka Ferenc Budapest főpolgármestere, Dr. Ravasz László ref. püspök, özv. dr. Csiky Jánosné Hegedüs Irén, a Magyar Asszonyok Orsz. Szöv. képviselőtében. Kolozsvárról ott voltak: Dr. Hintz György és neje Boros Ella, Kovács Kálmán tanár, Végh József hírlapíró, Ürmösi József püspöki titkár. Az ünnepi vacsora az emlék-serleg felavatásával kezdődött. Mielőtt a vacsorát felszolgálták volna, Dr. Boros György püspök mondotta el áhitatos csend és figyelem között lapunk mult számában leközzölt tartalmas és lelkes serlegavató beszédét. Az ifjuság nevében vitéz Dr. Nyiredy Géza vette át a Brassai-serleget oly frappáns, ügyes, lelkesítő beszédben, mely mindenkinek szeméből könnyeket csalt ki, mert abban benne volt Erdély lelkének megértő, szerető hitrokoni, testvéri hangja és az a szent fogadalom, lelkesedés, mely az ifjuságot, az új nemzedéket, Brassai bácsi szelleme köré csoportosítja. A Magyar Asszonyok Orsz. Szöv. nevében özv. Csikyné Hegedüs Irén mondott meghatóan kedves, közvetlen üdvözlést és egy eddig nem ismert epizódot Brassai bácsi életéből. Az ifjuság nevében Dr. Borbély András ifj. köri elnök mondott köszönetet a püspök urnak szíves fáradságáért.

Lelkészi beköszöntő a székelyudvarhelyi unitárius egyházközségben. Október hó 18-án tartotta meg Sigmond József volt homoródjánosfalvi lelkész beköszöntőjét Székelyudvarhelyen. A beköszöntő szép és bensőséges egyházi ünnep keretében folyt le, melyet a testvéri együttérés és összetartozandóság jellemezett. Az udvarhelyi unitárius hiveink várták már ezt a napot, hogy a lelkek és érzések felszabaduljanak a hosszantartó várakozás terhe alól. Hálás és szépszámu gyülekezet tett bizonyosságot az új lelkész várásáról és a szeretet jegyében tett frigykötésről.

A zsufolásig megtelt szép templomban az unitárius hiveken kívül megjelentek a különböző felekezetek képviselői, a róm. kath. főgimn. és a ref. tanítónőképző intézet kiküldöttei. Résztvett a Ref. vegyes Dalkör a kolozsvári dalversenyen díjat nyert megható szép énekével: „Az Ur pásztorom“.

A gyülekezeti ének elhangzása után Ürmösi József püspöki titkár olvasta fel a püspöki kinevezést, melynek alapján Balázs András köri esperes felhívta az új lelkészt beköszöntő beszéde megtartására. Sigmond József lelkész áhitatos ima után a Rom. I. 15 v. alapján arról a készségről beszélt, mellyel ő a Krisztus evangéliuma hirdetésében munkálkodni óhajt, a mai nehéz és súlyos helyzetben. Apostoli jellegű tartalmas beszéde, szép és megnyerő hangú közvetlen előadása mély hatást tett a gyülekezetre.

Balázs András esperes beiktató beszédében az apostol szavaival figyelmeztette az új lelkészt, hogy viseljen gondot a nyájra, melyben az Ur őrizővé elhívta. Sokoldalu tapasztalaton alapult megszívlelendő intései és utmutatásai bizonyára megtalálták az utat a lelkipásztor és a gyülekezet szívéhez.

Ürmösi József püspöki titkár az Egyházi Főhatóság és a főpásztor üdvözlését tolmácsolta Jeremiás proféta III. 15 v. alapján kifejtve azon bizó hitét, hogy a gyülekezet ebben a lelki válságokat élő korban „szíve szerint való pásztort” kapott az új lelkészen és apostolnót az új papnéban, kik mindketten eddigi munkásságukkal bizonyosságot tettek erről ezirányu szép és elismerést érdemlő munkásságukkal.

A lélekemelő egyházi ünnepély után az egyházközség egyes testületei és a testvéregyházak képviselőiben üdvözlések voltak. Az egyházközség presbitériuma élén Halmágyi Samu tanár üdvözölte komoly és mélyenjáró szavakkal az új lelkészt. A Nőegylet nevében Ébert Andrásné urnó nyujtotta át a női lélek melegségéből fakadó beszéd kíséretében az új papnénak a szép virágcsokrot. A Leányegylet szeretetét Márton Ilonka tolmácsolta. Külön élmény volt az unitárius tanulóifjúság nevében megnyilatkozó, kis poéta leánynak, Deák Bertának meleg, ragaszkodó és tartalmas üdvözlő beszéde. A kartársak részéről Kóvári Jakab kénosi lelkész mondott szívből jövő üdvözlőbeszédet. A testvéregyházak örömet, együttmunkálkodó készségét a ref. és luteránus egyházak képviselője, Vajda Ferenc esperes fejezte ki. A nagysikerű templomi ünnepség után az új lelkész hívei és tisztelői a Barkóczy-féle étteremben rendeztek nagyszabásu bankettet, amelyen Balázs András esperes a királyra, Ébert András tanár Dr. Boros György püspökre mondott felköszöntőt, akit táviratilag is üdvözöltek. Jodál Gábor dr. a Magyar Párt nevében, Győrfi István a hívek, Szilávik Ferenc, kath. főgimnáziumi igazgató az intézet és tanári kar, Osváth Árpád ügyvéd a székelykereszturi kör nevében fejezte ki az új lelkész és családja iránt becsülésüket és szeretetüket. Az elhangzott számos pohárköszöntő során mély hatást tett Benedek Mózes jánosfalvi egyszerű harisnyás székelynek fordulatos és meleg bucsuvétele volt papjuktól, akinek működése elé nagy várakozással tekint az egész Székelyudvarhely magyarsága.

Istentisztelet a misszióház templomban. Vasárnap, okt. 4-én délelőtt püspök ur a Misszióház templomában, az érdeklődő szép számu, az egész templomot zsufolásig megtöltő gyülekezetben, istentiszteletet tartott. Luk. 5 r. 1—5 v. alapján tartott egyh. beszédének főiránya arra terjedett ki, hogy e zaklatott világban önmagunk, lelki énlünk megtalálása adhat helyes irányt és megnyugvást, ez pedig csak úgy történik meg ha a Jézus biztatása alapján a lelki élet terén mélyebre bocsátjuk a hálót. A helyesen és logikusan felépített és öntudatos unitárius észre buzdító beszédje mély benyomást tett hallgatóságára. Józan püsp. vikárius a maga és gyülekezete nevében üdvözölte a püspököt.

.....

**Küldjétek gyermekeiteket minél tömegesebben
a kereskedő és iparos pályára!**

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Meghívó. „Az Unitárius Tanítók Általános Egyesülete“ 1931. évi rendes közgyűlése a november hónap (később meghatározandó időben) tartandó Főtanács kezdete előtti napon d. u. 4 órakor Kolozsváron, az unitárius kollégiumban lesz, melyre a tagokat tisztelettel meghívom, illetve a körök képviseltetését kérem azzal a felhívással, hogy mindenik kör kiküldöttje a kör arra vonatkozó „Nyilatkozat“-át hozza írásban, hogy a kör kívánja-e „Általános Tanító Egyesületünknek“ „A Kisebbségi Tanítók Országos Egyesület“-ébe való belépését, ugyszintén arra vonatkozó megbízatását, hogy a kör nevében szavazhasson az „Elnöki Tanács“-ba küldendő tag megválasztásánál.

Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Felolvasás: A tanító szerepe s annak jelentősége a nép körében, az egyház és iskola életében. (Lőfi Béla.) 3. A körök évi működésének beszámolója a kiküldöttek által. 4. A Szövetségtanácsba és az Országos Szövetség elnöki tanácsába kiküldendő tag megválasztása. 5. Előterjesztések, indítványok.

Kolozsvárt, 1931 október 15.

Patakfalvi Zsigmond.

Az Unitáris Irodalmi Társaság közgyűlése 1931 november 28-án délután 3 órakor lesz.

Lelkész-kibucszó Homoródjánosfalván. Lélekemelő, szép ünnepség zajlott le október 4-én Homoródjánosfalván. Sigmund János Székelyudvarhelyre távozó lelkész bucsuzott 17 évi szolgálat után h.-jánosfalvi hiveitől. A 17 év alatt nemcsak a szószékről hirdette Isten igéjét, hanem egyházi és társadalmi téren is oly munkát végzett, mely méltán váltotta ki népének szeretetét, megbecsülését. Hív segítő társa volt ezekben a munkákban hitves társa, aki férjének fele segítsége, egyházközségének igazi papnéja volt. Nem csoda, ha a bucsu bensőséges, fájó volt. A 400 éves ősi templom zsufoláig megtelt helybeli és vidéki közönséggel. A szépen feldiszített ősi templom zokogástól volt hangos. Felhangzott az örök szép zsoltár: „Te benned bízunk eleitől fogva...“, mely után kibucszó lelkész Pál apostol II. Kor. VIII. rész 11. verse alapján tartott bucsu-beszédet. Ezek után Gálffy Dénes orgona kíséret mellett meleg-hangu énekes bucsuzója következett. Majd László Károly az egyházközség és a gazda-kör nevében bucsuzott, László Zsigmond pedig a polgári község nevében mondott istenhozzádot. A nőegylet nevében Benedek Lászlóné tolmácsolta elnöknőnek a nőegylet szeretetét és ragaszkodását; majd László Mózesné és Mezei Hektorné egy

megnagyított fényképet adtak át az elnöknőnek a nőegylet 10 éves fennállása emlékéül, amely egyuttal bucsu is volt. Két ifju leány, magyarosan himzett ruhában, 32 szál virágból álló fehér csokrot nyújtott át, mintegy szimbolumát a 32 ifju léleknek — az ifjusági egyesület nevében. Nagyon kedves volt a kis Gálffy Lenke, aki az iskolás gyermekek nevében bucsuzott papbácsitól, papnénitől és a kicsi iskolatárstól, Zolikától. Végül Báró József városfalvi lelkész a városfalvi hitelszövetkezet nevében és mint kartárs vett bucsut. Lelkész és lelkészné meleg szavakban köszönték meg a szívből fakadó jókívánatokat. Templomozás után népes bankett volt, melyen több pohárköszöntő hangzott el a távozó lelkészre és családjára.

Egyházközsége szívből kívánja távozó lelkészének, hogy új állomáshelyén is olyan szeretetet és megbecsülést találjon, amilyenben része volt H.-jánosfalván. A jövő felé hittel és jó reménységgel néz, hogy új lelkésze, aki H.-jánosfalva szülötte, a megkezdett munkát szeretettel tovább fogja folytatni. Adja Isten, hogy úgy legyen!

Jelenvolt.

A marosujvári unitárius egyházközség október 24-én a helyi vendéglő nagytermében egy sikerült műsoros estélyt rendezett. A lelkész bevezető és záró szavain kívül a nagyenyedi és marosujvári műkedvelő gárda kitűnő előadásai, Ménesy Miklós és Bede Emil énekszámai — cigányzene kísérettel — egészítették ki a műsort. Az ügyes és lebilincselő számok után felzúgó tapsorkán legjobb bizonyítéka az estély sikerének. Gratulálunk Végh Mihálynak, az egyházközség ifju lelkészének e kulturmunkáért és Isten segedelmét kérjük az eljövendő munka megvalósítására!

B. E.

A kolozsvári unitárius egyházközség előjárósága pályázatot hirdet a megüresedett harangozói állásra. A pályázati kérvények az unitárius lelkészi hivatalhoz (Cal. Victoriei 11. szám) november 8-ig beadandók. Ugyanitt tekinthetők meg a pályázati feltételek is.

Boros Gizella. Boros Mihály tordátfalvi birtokos 20 éves leánya, Gizella, hirtelen elhunyt. — A testvéreken és a nagykiterejedésű rokonságon kívül gyászol az egész vidék ifjusága. Mi pedig megihletődve és megdöbbenve állunk a számunkra mindig meglepetéseket tartogató sors kegyetlen elbánása előtt. Ujján karikagyűrűvel, mosolylyal ajkán, kacagva dől a halál hideg karjai közé. Csinos természetével, gyönyörű arcával úgy állott mindig előttünk, mintha a székely nép költészetének testet öltött alakja lenne, halálával pedig úgy, mint egy szép székely ballada. Kedvességével, szorgalmával büszkesége volt az apának és testvéreknek, szerénységével a rokonoknak és ismerősöknek. Temetése okt. 29-én volt Tordátfalván. Pihenése legyen csendes, emléke áldott.

Dávid Ferenc-emlékünnap. Nagy hitalapítónk mártir halála emlékére november 15-én délután 5 órakor az Unitárius Kollégium disztermében a Dávid Ferenc-Egylet emlékünnapélyt tart. Elnöki megnyitó, Kelemen Lajos tanár felolvasása, a nagy reformokat méltató költemények és énekek keretében fejezzük ki hálás tiszteletünket első püspökünk iránt. Híveinket és az érdeklődő közönséget ezen az uton hívjuk meg.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába július 1-től október 30-ig tagsági és előfizetői díjat fizettek: Simó József Petrozsény, özv. Kiss Józsefné, Gábor Micike, ifj. Palatka Lőrincné Opiski, Geréb Mózesné Firtosmartonos, Máté Sándor Olasztelek, Bedő Albert Homoródszentmárton, Unitárius Egyházközség Homoródszentpál, Unitárius Egyházközség Karácsonfalva, Unitárius Egyházközség, Balázs András, Fülöp Domokos, Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet, Unitárius Nőegylet Homoródalmás, Pálffy Dezső Marossóspatak, özv. Pálffy Jánosné Csegez, özv. Bedő Józsefné Alsórákos, Sigmond Ferenc Hidvég, Mérész Józsefné Fogaras, özv. Macskási Lajosné Kolozsvár, Kelemen Árpád Székelykál, Máté József Brassó 1931-re; Unitárius Egyházközség Sepsiszentkirály, Bálint Balázs Kénos, Pál Mihály Gyepes, Unitárius Egyházközség Homoródszentmárton, Bencze Gábor Homoródszentpál, Kiss Béla Homoródalmás 1930-ra; özv. Sándor Mózesné Kénos, Simén Domokos Homoródalmás, Dr. Jancsó Ödönné Kolozsvár 1929-re; Unitárius Egyházközség Kénos 1928-ra; id. Gagyai Sándor Alsóboldogfalva, Agyagázi Sándorné, Bencze Dénes Oklánd 1927—1930-ra; Borbély N. Miklós, Zalányi Samu Torda 1931—1932-re; Unitárius Egyházközség Csehétfalva 1926—1931-re; Ekárt Andor, Ekárt Andorné Csehétfalva 1930—1932-re; Dávid Ferenc Egylet, Unitárius Egyházközség Medesér 1924—1930-ra; Nagy Vencel, Pál János Medesér 1929—1930-ra; Szabó Kálmán, Derzsi Pál, Pálffy Albert Medesér 1925—1930-ra; Egyed Albert, Dr. Máthé István, Vass Albert, Unitárius Egyházközség, Máthé Mózes Oklánd 1927—1931-re; Barabás Lajos Székelykeresztur 1929—1930-ra; Forczády Sándor Besztercze 1928—1930-ra; Kádár J. Istvánné Olthévíz 1932-re; Dr. Zsakó Andor Budapest 1930—1931-re.

Alapítói díjba fizetett: özv. Bohdál Károlyné Kolozsvár 500 leu (második részlet).
Gálfi Lőrinc, pénztárnok.

.....

Alapítói díj 1000 leu, minek ellenében az Unitárius Közlöny ingyen jár!

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő címére Cluj-Kolozsvár, Unitárius Kollégium küldendő

Kéziratokat nem adunk vissza!

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L. egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapítódíj 1000 L. Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénztárhoz küldendő.

Nyomatott „Corvin”-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17